

การศึกษาพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

A Study of Bai-See Su Kwan Ceremony for New Students of Suan Dusit Rajabhat University

ศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ จันทนะพะลิน

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีบายศรีสู่ขวัญ ความคิดเห็นและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีบายศรีสู่ขวัญ จำนวน 12 คน และโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ จากกลุ่มตัวอย่าง 325 คน ผลการศึกษาโดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีบายศรี พบว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ นักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประกอบไปด้วยบายศรีใหญ่ 7 ชั้น ตกแต่งด้วย ดอกกรัก ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกพุด ดอกกล้วยไม้ และดอกกุหลาบ ผลไม้และขนมที่ใช้ในพิธีได้แก่ กล้วยน้ำว้า มะขาม มะยม สับปะรด มะพร้าวอ่อน ทับทิม แก้วมังกร ส้มเขียวหวาน มะม่วง ขนมหอมหิบบ ทองหยอด ฟอยทอง เม็ดขนุน ขนมหั่น ขนมหั่นขาว ขนมหั่นแดง ขนมหั่นฟู ฟักทองแกงบวด เครื่องดื่ม ในพิธีได้แก่ น้ำเปล่า น้ำชา น้ำส้มคั้น เครื่องมงคล ได้แก่ ถั่ว งา ข้าวตอก หมาก พลู และส่วนประกอบอื่นๆ ได้แก่ รูป-เทียน พวงมาลัยดอกไม้สด แจกันดอกไม้สด ขันน้ำทิพย์มนต์ เทียนทำน้ำทิพย์มนต์ ด้ายขวัญ และแป้งเจิมหน้าผาก บทสวดที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ คือ บทสวดชุมนุม เทวดา บทสวดถวายเครื่องสังเวท ถวายส่วนกุศลและขอพระราชทานพร บทสวดเรียกขวัญรับขวัญผู้เข้าร่วมในพิธี และ บทสวดอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับทิพยสถาน

ผลของการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ พบว่า ในภาพรวม นักศึกษามีความเห็นด้วยต่อการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21 ± 0.41 และเห็นว่าพิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.52 ± 0.42 ผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย พบว่า นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นด้วยต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญมากกว่านักศึกษาชาย มีคะแนนเฉลี่ย 4.28 ± 0.35 เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ 21 - 23 ปี มีความคิดเห็นด้วยต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.28 ± 0.31 และเมื่อจำแนกตามคณะที่สังกัด พบว่า นักศึกษาสังกัดคณะวิทยาการจัดการมีความคิดเห็นด้วยต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.24 ± 0.36 และเมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นด้วยต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.25 ± 0.21 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาคควรจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญให้เป็นกิจกรรมที่ใช้สำหรับการต้อนรับนักศึกษาใหม่

Abstract

The purposes of this research were to study Bai-See Su Kwan Ceremony for new students of Suan Dusit Rajabhat University, to study opinions of students toward Bai-See Su Kwan Ceremony, and to compare opinions toward Bai-See Su Kwan Ceremony of Suan Dusit Rajabhat University students. Focus group discussions were conducted involving 12 experts on the ceremony, and a questionnaire was employed to collect data on opinions toward the ceremony from the sample of 325 Suan Dusit Rajabhat University students. Results of focus group discussions revealed that Bai-See Su Kwan Ceremony for new students of Suan Dusit Rajabhat University used a seven-tier big Bai-See (banana leave vessel) decorated with flowers, namely, milkweed flowers, globe-amaranths, marigolds, cape jasmines, orchids, and roses; and containing fruits, namely, bananas, tamarind, star gooseberry, pineapples, young coconuts, pomegranates, dragon fruits, oranges, and mangoes; and containing desserts, namely, thong yib, thong yod, foi thong, med khanun, khanom chan, khanom tom khaow, khanom tom daeng, khanom tuai foo, and fak thong kaeng buad. Drinks in this ceremony were water, tea, and orange juice. Auspicious objects were peas, sesame seeds, popped rice, betel nuts and betel; and other ceremony items, namely, candles, joss sticks, fresh flower garlands, fresh flower vases, a bowl of holy water, fragrant candles for making holy water, holy threads and holy fragrant powder for anointing at the forehead. Holy prayers employed in the ceremony included the prayer for assembly of gods, prayer to offer sacrificial offerings to gods, prayer for offering merits, prayer to ask for blessings, prayer to call back the spirits of ceremony participants, and prayer to invoke holy spirits back to heaven.

Data analysis results on opinions of students toward the ceremony showed that students agreed with the ceremony as a whole at the highest level, with the rating mean of 4.21 ± 0.41 . They also considered the ceremony to render good luck and blessings to ceremony participants, with the top rating mean of 4.52 ± 0.42 . Comparison of students' opinions toward the ceremony revealed that female students agreed with the ceremony at the higher level than that of male students, with rating mean of 4.28 ± 0.35 . Students in the age interval of 21-23 years had the highest level of agreement with the ceremony, with the rating mean of 4.28 ± 0.31 . When classified by year of study, first year students had the highest level of agreement with the ceremony, with the rating mean of 4.25 ± 0.21 . When classified by faculty, students in the Faculty of Management Science had the highest level of agreement with the ceremony, with the rating mean of 4.24 ± 0.36 . Findings from this study indicated that the university should conduct Bai-See Su Kwan Ceremony as an activity for welcoming new students to the university.

คำสำคัญ : บายศรี (Bai-See), ขวัญ (Khwan), พิธีบายศรีสู่ขวัญ (Bai-See Su Khwan Ceremony)

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มีบางส่วนของชีวิตที่ต้องดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับประเพณีวัฒนธรรมของสังคมที่ตนเองอยู่ เช่น ประเพณีการทำบุญตักบาตร ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนในวันเข้าพรรษา เป็นต้น ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้ส่งผลให้ผู้คนในสังคมเกิดความรัก ความศรัทธา ความสามัคคีในหมู่คณะ มีความสุขจากการปฏิบัติตามประเพณีดังกล่าว พิธีบายศรีสู่ขวัญก็เป็นอีกประเพณีหนึ่งที่คนไทยในแทบทุกภาคของประเทศไทยได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นประเพณีที่ดำเนินการตามความเชื่อที่เชื่อว่า คนทุกคนที่เกิดมาในโลกจะต้องมี “ขวัญ” ประจำกาย ที่ช่วยพิทักษ์รักษาเจ้าของขวัญให้มีแต่ความสุขปราศจากอันตราย ในยามปกติขวัญจะอยู่ในร่างกาย เจ้าของขวัญจะสุขสบายดี แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ หรือเกิดเหตุร้ายแก่ชีวิต ขวัญจะหนีออกจากร่างกาย ทำให้เจ้าของขวัญเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยหรืออาจถึงกับเสียชีวิต จึงต้องมีการทำพิธีเรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับตัว คนไทยจึงได้จัดให้มีพิธีบายศรีสู่ขวัญในช่วงเวลาสำคัญของการดำเนินชีวิตซึ่งเริ่มตั้งแต่เกิดขึ้นมา มีการทำขวัญเดือน จนถึงวาระสำคัญอื่นๆ เช่น บวชนาค แต่งงาน และแสดงความยินดีในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น การสำเร็จการศึกษา การได้เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง การต้อนรับแขกผู้มาเยือน ตลอดจนแสดงความรัก ความอาลัย และส่งขวัญ เมื่อจะจากลาไปไกลไปนาน ไปเสี่ยงอันตรายในสนามรบ เป็นต้น

พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่มีความสำคัญ เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในพิธี เช่น บทสวดเรียกขวัญ รับขวัญ การผูกข้อมือ การรับประทานของมงคลในพิธี บายศรีและเครื่องประดับบนบายศรี เป็นเครื่องสักการะที่มีความหมายเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคลที่จะเกิดกับผู้เข้าร่วมในพิธีบายศรีสู่ขวัญทั้งสิ้น พิธีบายศรีสู่ขวัญที่จัดขึ้นในช่วงเวลาสำคัญของการดำเนินชีวิต หรือในโอกาสพิเศษต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ปัจจุบันได้มีการนำพิธีบายศรีสู่ขวัญมาใช้ในโอกาสที่ถือว่าเป็นมงคล อาทิการรับนักศึกษาใหม่ในสถานศึกษา แต่ปรากฏว่ายังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก การต้อนรับนักศึกษาใหม่ของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะจัดขึ้นในช่วงเริ่มต้นของปีการศึกษาใหม่ ทุกปีนั้นคณะกรรมการของสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมรับนักศึกษาใหม่ ควรจะพิจารณาเลือกกิจกรรมรับนักศึกษาใหม่ที่มีประโยชน์ในทางสร้างสรรค์มีคุณค่าทางจิตใจ มีการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ซึ่งควรพิจารณาเลือกพิธีบายศรีสู่ขวัญมาเป็นกิจกรรมหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่ในทุกทุกปีการศึกษาเพราะการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่เป็นพิธีที่จะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ ปิดดินดีที่ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีและจะทำให้ให้นักศึกษาใหม่มีความรักในสถานศึกษา รักเพื่อน เคารพ ศรัทธาอาจารย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะส่งผลต่อความตั้งใจในการศึกษา และส่งผลในระยะยาวต่อการปฏิบัติตนเป็นคนดีในการประกอบอาชีพต่างๆ จนประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต

จากความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญให้นักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อให้เกิดรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องการศึกษาพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธิบายศรีสู่ขวัญที่สุ่มมา โดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purpose Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน เป็นผู้รู้ด้านวัฒนธรรมไทย ผู้สอน ผู้เขียนตำราบายศรีและอาจารย์ผู้ร่วมจัดพิธิบายศรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและพิธิบายศรีของกลุ่มคนในท้องถิ่น

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่เข้าร่วมในพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 1,729 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากนักศึกษาจำนวน 1,729 คน ที่เข้าร่วมในพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในส่วนกลางมหาวิทยาลัยและศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamané) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ที่จะนำมาใช้ในการจัดพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ดังนี้

1. ความสำคัญของพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่
2. ลักษณะของบายศรีในพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่
3. เครื่องสังเวยและส่วนประกอบอื่นๆ ในพิธิบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่

4. บทสวดในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่
5. การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ คณะที่สังกัด ชั้นปีที่ศึกษา

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดจำนวน 10 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีบายศรีสู่ขวัญ จำนวน 12 คน ตามประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น ที่จะนำมาใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ จำนวน 325 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีบายศรีสู่ขวัญ จำนวน 12 คน นำมาเขียนบรรยายสรุปเป็นความเรียงตามประเด็นสำคัญที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. การศึกษาพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่

1.1 ผลการศึกษาความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญ พบว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยให้ความสำคัญ ร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมมาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน โดยนำมาจัดในโอกาสพิเศษต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลในการดำรงชีวิตตามความเชื่อที่ว่า คนเราทุกคนที่เกิดมาจะต้องมีขวัญคู่มากร่างกายและขวัญของแต่ละคนจะช่วยปกป้องรักษาเจ้าของขวัญให้มีแต่ความสุข ความเจริญ ปราศจากภัยอันตรายต่างๆ และบายศรีที่นำมาใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญจะมีอยู่ 2 ประเภท คือ บายศรีของหลวง มีบายศรีแก้ว บายศรีเงิน บายศรีทอง บายศรีตองรองทองขาว ซึ่งใช้ในพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ เช่น ในพระราชพิธีสมโภชเดือน พระราชพิธีโสกันต์ สมโภชพระพุทธรูป เครื่องราชูปโภคและช้างต้น และบายศรีของราษฎร มีบายศรีปากชามและบายศรีใหญ่เป็นบายศรีที่ใช้ใน

พิธีบายศรีสู่ขวัญของประชาชนทั่วไป เช่น การทำขวัญให้กับบุคคล อาคารสถานที่ สัตว์และเครื่องมือสำคัญ

1.2 ผลการศึกษาลักษณะของบายศรีในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ พบว่า เป็นบายศรีใหญ่ 7 ชั้น ตกแต่งด้วยดอกไม้ที่มีชื่อเป็นมงคล และดอกไม้ที่มีชื่อเป็นกลาง แต่มีความสวยงาม ได้แก่ ดอกรัก ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง ดอกพุด ดอกกล้วยไม้ และดอกกุหลาบ

1.3 ผลการศึกษาเครื่องสังเวยและส่วนประกอบอื่นๆ ที่นำมาใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ประกอบไปด้วยผลไม้และขนมที่มีชื่อเป็นมงคลและมีชื่อเป็นกลาง แต่มีรสชาติอร่อย ได้แก่ กล้วยน้ำว้า มะขาม มะยม สับปะรด มะพร้าวอ่อน ทับทิม แก้วมังกร มะม่วง ขนมทองหยิบ ทองหยอด ฟอยทอง เม็ดขนุน ขนมชั้น ขนมคัมข้าว ขนมคัมแดง ขนมกล้วยฟู และฟักทองแกงบวด เครื่องดื่ม ได้แก่ น้ำเปล่า น้ำชา น้ำส้มคั้น เครื่องมงคล ได้แก่ ถั่ว งา ข้าวดอก และหมากพลู และส่วนประกอบอื่นๆ ที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ได้แก่ รูปเทียนเป็งเจิมหน้าผาก ชันน้ำทิพย์มนต์ เทียนทำน้ำทิพย์มนต์ ด้ายสายสิญจน์ แจกันดอกไม้สด 1 คู่ พวงมาลัยดอกไม้สด 1 พวง

1.4 ผลการศึกษามทสวดที่นำมาใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ เพื่อความศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมในพิธี ได้แก่ บทสวดชุมนุมเทวดา บทสวดถวายเครื่องสังเวย ถวายส่วนกุศลและขอรับพระราชทานพร บทสวดเรียกขวัญรับขวัญผู้เข้าร่วมในพิธี และบทสวดอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับทิพย์สถาน

1.5 ผลการศึกษาการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า มีขั้นตอนในพิธีการบายศรีสู่ขวัญ ที่พิธีกรดำเนินการตามลำดับพิธีการ คือ

- พิธีกรรับพานดอกไม้รูปเทียน อธิษฐานบูชาครู ขออนุญาตทำพิธีบายศรีและอธิบายความสำคัญลำดับขั้นตอนในการทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ
- ประธานจุดรูปเทียนยอดบายศรี พิธีกรจุดรูป 36 ดอก ปักที่บายศรีหรือกระถาง และจุดเทียนที่ชันน้ำทิพย์มนต์ พิธีกรและนักศึกษาสวดนมัสการพระรัตนตรัย 3 จบ พร้อมกัน
- พิธีกรนำนักศึกษาสวดไตรสรณคมน์
- พิธีกรสวดบทชุมนุมเทวดา
- พิธีกรนำสวดถวายเครื่องบายศรีสังเวย ถวายส่วนกุศลและขอพระราชทานพร
- พิธีกรสวดเรียกขวัญรับขวัญนักศึกษาและผู้เข้าร่วมในพิธีบายศรีสู่ขวัญ
- พิธีกรสวดอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์กลับทิพย์สถาน
- พิธีกรมอบให้คณาจารย์ผูกข้อมือนักศึกษาที่เข้าร่วมในพิธีบายศรีสู่ขวัญและนักศึกษารับขนมมงคลหรือผลไม้มงคล
- พิธีกรเจิมหน้าผากให้นักศึกษาที่เข้าร่วมในพิธีบายศรีสู่ขวัญ
- พิธีกรอธิบาย การเกลี้ยเป็งเจิมผัดหน้าการใช้ชันน้ำทิพย์มนต์ และการนำด้ายขวัญออกจากแขนไปจำเริญ

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ

นักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในภาพรวมมีนักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ± 0.41 ดังตารางที่ 1

โดยเมื่อจัดลำดับแล้ว พบว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี นักศึกษาเห็นด้วยเป็นลำดับที่ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ± 0.42

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1	พิธีบายศรีสู่ขวัญควรนำมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่	4.50	0.44	มากที่สุด	2
2	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	4.48	0.46	มากที่สุด	3
3	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี	4.52	0.42	มากที่สุด	1
4	มีความปีติยินดีที่ได้ร่วมอธิษฐานถวายเครื่องสังเวยในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.33	0.57	มากที่สุด	5
5	มีความปีติยินดีที่ได้ฟังบทสวดรับขวัญและบทประพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.35	0.55	มากที่สุด	4
6	มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ได้โดยง่ายหลังจากที่ได้รับการเจิมหน้าผากในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.28	0.52	มากที่สุด	6
7	มีความรู้สึกเป็นสิริมงคลและปราศจากอุปัทวอันตรายหลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือรับขวัญ	4.13	0.70	มาก	7
8	มีความปีติยินดีที่ได้รับประทานเครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.75	0.67	มาก	10
9	ได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.87	0.61	มาก	9
10	ถ้ามีโอกาสต้องการที่จะเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.89	0.60	มาก	8
รวม		4.21	0.41	มากที่สุด	

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ± 0.35 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ นักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามเพศ

ข้อที่	ข้อความ	เพศชาย N = 140		เพศหญิง N = 185	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	พิธีบายศรีสู่ขวัญควรนำมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่	4.46	0.48	4.54	0.41
2	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	4.45	0.50	4.51	0.45
3	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี	4.49	0.42	4.55	0.39
4	มีความปีติยินดีที่ได้ร่วมอธิษฐานถวายเครื่องสังเวยในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.21	0.55	4.44	0.46
5	มีความปีติยินดีที่ได้ฟังบทสวดรับขวัญและบทประทานพรของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.32	0.51	4.38	0.49
6	มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ได้โดยง่ายหลังจากที่ได้รับการเจิมหน้าผากในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.18	0.58	4.37	0.50
7	มีความรู้สึกเป็นสิริมงคลและปราศจากอุปัทวอันตรายหลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือรับขวัญ	3.94	0.60	4.31	0.56
8	มีความปีติยินดีที่ได้รับประทานเครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.68	0.69	3.82	0.61
9	ได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.80	0.63	3.94	0.59
10	ถ้ามีโอกาสต้องการที่จะเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.81	0.64	3.97	0.58
รวม		4.13	0.41	4.28	0.35

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 21 - 23 ปี มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.28 ± 0.31 มากกว่านักศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปีและ 24 - 26 ปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ± 0.35 และ 4.16 ± 0.38 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ นักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามอายุ

ข้อที่	ข้อความ	อายุ 18-20 ปี		อายุ 21-23 ปี		อายุ 24-26 ปี	
		N = 72		N = 209		N = 44	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	พิธีบายศรีสู่ขวัญควรนำมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่	4.47	0.30	4.51	0.26	4.52	0.28
2	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	4.76	0.19	4.50	0.28	4.49	0.31
3	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี	4.52	0.24	4.54	0.31	4.50	0.30
4	มีความปีติยินดีที่ได้ร่วมอธิษฐานถวายเครื่องสังเวยในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.30	0.41	4.48	0.34	4.21	0.43
5	มีความปีติยินดีที่ได้ฟังบทสวดรับขวัญและบทประพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.34	0.35	4.49	0.32	4.22	0.41
6	มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ได้โดยง่ายหลังจากที่ได้รับการเจิมหน้าผากในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.31	0.39	4.32	0.37	4.21	0.44
7	มีความรู้สึกเป็นสิริมงคลและปราศจากอุปัทวอันตรายหลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือรับขวัญ	4.15	0.49	4.14	0.50	4.10	0.49
8	มีความปีติยินดีที่ได้รับประทานเครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.66	0.65	3.89	0.56	3.70	0.54
9	ได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.84	0.54	3.95	0.55	3.82	0.52
10	ถ้ามีโอกาสต้องการที่จะเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.86	0.52	3.98	0.53	3.83	0.51
	รวม	4.22	0.35	4.28	0.31	4.16	0.38

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามคณะที่สังกัด พบว่า นักศึกษาสังกัดคณะวิทยาการจัดการ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ± 0.36 นักศึกษาที่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ± 0.38 และ 4.18 ± 0.39 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามคณะที่สังกัด

ข้อที่	ข้อความ	คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ N = 67		คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี N = 76		คณะวิทยาการ จัดการ N = 182	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	พิธีบายศรีสู่ขวัญควรนำมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่	4.48	0.28	4.49	0.29	4.52	0.28
2	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	4.47	0.31	4.48	0.31	4.50	0.29
3	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี	4.50	0.29	4.52	0.28	4.53	0.26
4	มีความปีติยินดีที่ได้ร่วมอธิษฐานถวายเครื่องสังเวทในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.25	0.33	4.28	0.30	4.47	0.29
5	มีความปีติยินดีที่ได้ฟังบทสวดรับขวัญและบทประพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.48	0.30	4.23	0.32	4.33	0.31
6	มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ได้โดยง่ายหลังจากที่ได้รับการเจิมหน้าผากในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.22	0.32	4.30	0.31	4.31	0.32
7	มีความรู้สึกเป็นสิริมงคลและปราศจากอุปัทวอันตรายหลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือรับขวัญ	4.10	0.43	4.13	0.39	4.16	0.34
8	มีความปีติยินดีที่ได้รับประทานเครื่องสังเวทที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.65	0.52	3.71	0.51	3.88	0.41
9	ได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.93	0.46	3.83	0.49	3.85	0.44
10	ถ้ามีโอกาสต้องการที่จะเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.86	0.50	3.88	0.41	3.92	0.39
รวม		4.19	0.38	4.18	0.39	4.24	0.36

3.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ± 0.21 นักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 ปีที่ 2 และปีที่ 4 มีความคิดเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ± 0.22 , 4.19 ± 0.24 และ 4.17 ± 0.26 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

มูลเหตุที่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดเนื่องจากมีจำนวนผู้เข้าร่วมพิธีมากที่สุด ที่เป็นเจ้าของขวัญหรือผู้ถูกรับขวัญ ส่วนรุ่นพี่ชั้นปีอื่นมีจำนวนน้อยกว่า เนื่องจากมีเฉพาะผู้ที่ เป็นคณะกรรมการจัดงานและเป็นตัวแทนรุ่นพี่ ด้วยมีความจำกัดเรื่องขนาดของพื้นที่หอประชุม ไม่สามารถจะรองรับนักศึกษาทั้งหมดทุกชั้นปี ทุกคณะวิชาได้จึงแยกกลุ่มจัดเป็นแต่ละกลุ่มและเจาะจงนักศึกษาปีที่ 1 ต้องร่วมพิธีทุกคน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำแนกตามระดับชั้นที่ศึกษา

ข้อที่	ข้อความ	ชั้นปีที่ 1 N = 253		ชั้นปีที่ 2 N = 19		ชั้นปีที่ 3 N = 37		ชั้นปีที่ 4 N = 16	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	พิธีบายศรีสู่ขวัญควรนำมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่	4.52	0.28	4.48	0.30	4.51	0.27	4.49	0.31
2	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	4.50	0.31	4.47	0.34	4.49	0.32	4.46	0.33
3	พิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมพิธี	4.54	0.28	4.52	0.27	4.53	0.29	4.50	0.31
4	มีความปีติยินดีที่ได้ร่วมอธิษฐานถวายเครื่องสังเวยในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.39	0.34	4.31	0.34	4.32	0.36	4.30	0.37
5	มีความปีติยินดีที่ได้ฟังบทสวดรับขวัญและบทประพันธ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.41	0.32	4.33	0.33	4.34	0.35	4.32	0.35
6	มีความเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ได้โดยง่ายหลังจากที่ได้รับการเจิมหน้าผากในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	4.34	0.36	4.27	0.39	4.30	0.38	4.22	0.39
7	มีความรู้สึกเป็นสิริมงคลและปราศจากอุปัทวอันตรายหลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือรับขวัญ	4.21	0.39	4.10	0.40	4.11	0.42	4.10	0.41
8	มีความปีติยินดีที่ได้รับประทานเครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.81	0.49	3.73	0.50	3.74	0.48	3.72	0.49
9	ได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.92	0.46	3.86	0.46	3.88	0.46	3.82	0.46
10	ถ้ามีโอกาสต้องการที่จะเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	3.94	0.43	3.89	0.46	3.90	0.44	3.83	0.47
	รวม	4.25	0.21	4.19	0.24	4.21	0.22	4.17	0.26

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสำคัญของพิธีบายศรีสู่ขวัญที่พบว่า สถานศึกษาต่างๆ ควรนำมาจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ รับขวัญนักเรียน นักศึกษาใหม่นั้น เนื่องจากพิธีบายศรีสู่ขวัญเป็นพิธีที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เกิดความเป็นสิริมงคล สร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ผู้เข้าร่วมในพิธีที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ มีหลักฐานยืนยันที่แสดงถึงความสำคัญของพิธีนี้คือ เป็นพิธีที่ใช้ในพระราชพิธีบายศรีสู่ขวัญของพระราชโอรส พระราชธิดา และพระราชธิดา ของพระเจ้าแผ่นดิน เช่น พระราชพิธีโสกันต์หรือพระเกศากันต์ เป็นต้น (มณีรัตน์ จันทนะพะลิน, 2531, หน้า 488) และพิธีบายศรีสู่ขวัญที่จัดให้กับประชาชนโดยทั่วไปในช่วงเวลาต่างๆ ของการดำรงชีวิต เช่น ทำขวัญแรกเกิด ทำขวัญเดือน ทำขวัญตัดจุก โกงจุก ทำขวัญบวชนาค ทำขวัญบ่าวสาว ทำขวัญเมื่อหายป่วย เป็นต้น

บายศรีที่นำมาใช้ในพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นบายศรี 7 ชั้น ตกแต่งด้วยดอกไม้ที่มีชื่อเป็นมงคลและดอกไม้ที่มีชื่อเป็นกลางแต่สวยงามและมีกลิ่นหอม ได้แก่ ดอกกรัก ดอกบานไม่รู้รุย ดอกดาวเรือง ดอกพุด ดอกกล้วยไม้ และดอกกุหลาบ เครื่องสังเวยมีผลไม้และขนมที่มีชื่อเป็นมงคลและมีชื่อเป็นกลาง แต่มีรสชาติอร่อย ได้แก่ กล้วยน้ำว้า มะขาม มะยม สับปะรด มะพร้าวอ่อน ทับทิม แก้วมังกร ส้มเขียวหวานและมะม่วง ขนมน้ำเต้า กล้วยน้ำว้า ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง เม็ดขนุน ขนมน้ำจืด ขนมหั้ว ขนมหั้วแดง ขนมหั้วฟู และแกงบวดฟักทอง เครื่องดื่มมีน้ำเปล่า น้ำชา น้ำส้มคั้น มีเครื่องมงคล เช่น ถั่ว งา ข้าวตอก หมาก พลู และสิ่งของที่ใช้ในพิธีอีก เช่น รูป-เทียน พวงมาลัยดอกไม้สด แจกันดอกไม้สด ขันน้ำทิพย์มนต์ เทียนน้ำทิพย์มนต์ ค้ายขวัญและแป้งเจิมหน้าผาก ส่วนขั้นตอนในการทำพิธีจะเริ่มด้วยพิธีด้วยการสวดนมัสการพระรัตนตรัย สวดถวายเครื่องบายศรีสังเวย ถวายสวนกุศล และขอพระราชทานพร การสวดเรียกขวัญรับขวัญ การผูกข้อมือและการเจิมหน้าผากให้กับนักศึกษา ซึ่งพิธีบายศรีสู่ขวัญ นักศึกษาใหม่จะเหมือนกับการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับผู้ที่มารับตำแหน่งใหม่ หรือได้เลื่อนตำแหน่งของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ เช่น การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญของภาคอีสานบางคนเรียก “พาขวัญ” ใช้บายศรี 3 ชั้น 5 ชั้น หรือ 7 ชั้น แล้วแต่ความประสงค์ของผู้จัด การตกแต่งบายศรีจะเหมือนกันคือใช้ดอกไม้ที่มีชื่อเป็นมงคล ส่วนเครื่องสังเวยจะมีความแตกต่างกัน เช่น ภาคอีสานจะมี ไก่ต้ม ข้าวเปลือก ข้าวสาร อ้อย ข้าวต้มมัด ปลาแห้ง ข้าวเหนียวหนึ่ง และเหล้า เป็นต้น ที่เหมือนกัน คือ มีกล้วยน้ำว้า น้ำเปล่า รูปเทียน เป็นต้น หรือการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญของภาคกลางที่จัดทำพานขวัญ เรียกอีกชื่อว่า พานบายศรีชนิด 3 ชั้น และ 5 ชั้น ประกอบด้วย ดอกไม้ และส่วนประกอบอื่นๆ ที่เหมือนกันบ้าง แตกต่างกันบ้าง เช่น มีข้าวต้มมัด ขนมหั้ว กล้วยน้ำว้า ไก่ต้ม สุรา หมาก พลูบู่หรี และมิพานใส่ผ้าแพร แวนตา หวี น้ำอบ น้ำหอม สร้อย แหวน และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของผู้ที่เป็นเจ้าของขวัญขั้นตอนในการทำพิธีบายศรีสู่ขวัญของภาคกลางจะเริ่มด้วยพิธีการสวดชุมนุมเทวดา และเสร็จสิ้นพิธีด้วยการผูกข้อมือ จะเห็นได้ว่า การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญของแต่ละท้องถิ่นหรือการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่จะมีความแตกต่างกันในการจัดสิ่งของต่างๆ ประกอบในพิธี และพิธีกรในการบายศรีสู่ขวัญ แต่สิ่งที่เหมือนกันคือจะต้องมีบายศรีซึ่งใน แต่ละท้องถิ่นอาจเรียกชื่อต่างกัน เช่น บายศรี ขันบายศรี พานบายศรี พาขวัญ หรือพานขวัญ และการเริ่มต้นพิธีจะต้องมีการสวดชุมนุมเทวดา ขั้นตอนต่อไป คือ สวดถวายเครื่องสังเวยและขอพระราชทานพร การสวดสู่ขวัญ การผูกข้อมือเป็นอันเสร็จพิธีการ แต่ในพิธีบายศรีสู่ขวัญ นักศึกษาใหม่นั้น หลังจากการผูกข้อมือแล้วจะเสร็จสิ้นพิธีกรด้วยการเจิม หน้าผากให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมในพิธี

บายศรีสู่ขวัญ

นักศึกษาที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และมีความคิดเห็นว่า พิธีนี้เป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมมากที่สุด รองลงมามีความคิดเห็นว่าพิธีนี้เป็นพิธีที่เป็นสิริมงคลแก่ผู้เข้าร่วมมากที่สุด ควรนำพิธีบายศรีสู่ขวัญมาใช้เป็นพิธีหนึ่งในการรับนักศึกษาใหม่ และเป็นพิธีที่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามลำดับ จากความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญเหล่านั้น แสดงให้เห็นถึงความประทับใจของนักศึกษาที่มีต่อพิธีนี้ ซึ่งเป็นพิธีที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยและความปรารถนาดีที่มีต่อนักศึกษาทุกคน ทำให้นักศึกษาทุกคนรู้สึกได้ถึงความอบอุ่น ความมั่นคงและปลอดภัยที่ได้มาศึกษาอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้ และยังทำให้มีความรู้สึกตระหนักที่จะช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย อันล้ำค่านี้ให้คงอยู่เป็นประเพณีในการรับนักศึกษาใหม่ของสถานศึกษาในทุกๆ ปี

พิธีบายศรีสู่ขวัญจากอดีตมาถึงปัจจุบันเป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของสังคมไทย เป็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลาและโอกาสพิเศษต่างๆ ในวิถีชีวิตของคนไทยที่ควรปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง และไม่ว่าจะเป็นการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับบุคคลใดก็ตาม ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีจะนำความเป็นสิริมงคล ความสุข ความเจริญขวัญและกำลังใจมาสู่บุคคลนั้น ให้มีพลังและความมั่นใจในการดำเนินชีวิต เชื้อถือนอบน้อมต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประพฤติตนอยู่ในครรลองคลองธรรม เพื่อให้เป็นที่ได้รับความเมตตา ความคุ้มครองจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีบายศรีสู่ขวัญที่ดำเนินการจัดอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ส่วนมากจะเป็นพิธีบายศรีสู่ขวัญที่เป็นพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชพิธีสมโภชเดือนสมโภชพระพุทธรูป และพิธีบายศรีสู่ขวัญที่ประชาชนทั่วไปในแต่ละท้องถิ่นจัด เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญเดือน งานฉลองการได้เลื่อนยศ งานบารุงขวัญ เมื่อเจ็บป่วยและหายป่วย เป็นต้น แต่พิธีบายศรีสู่ขวัญที่สังคมไทยต้องการเห็น ต้องการให้มีและถือปฏิบัติเป็นประเพณีที่ควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ปี คือพิธีบายศรีสู่ขวัญนักเรียนนักศึกษาใหม่ของสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ที่สามารถจัดทำได้ตามความเหมาะสมของแต่ละแห่ง เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีเยาวชนที่เป็นพลังของสังคมไทยอยู่ทั่วประเทศที่จะร่วมกันสืบสาน อนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาไทยในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญให้เป็นวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์อยู่คู่กับประเทศไทยตลอดไป

2. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการศึกษาพิธีบายศรีสู่ขวัญที่นำมาใช้ในการรับนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

- 1) นำองค์ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญไปเป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาต่างๆ นำไปใช้ในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่
- 2) การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ ร่วมกันอนุรักษ์ และสืบทอดประเพณีบายศรีสู่ขวัญให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมที่ดั่งมาของประเทศไทยตลอดไป
- 3) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ นำไปเป็นข้อมูลในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ

ในปีการศึกษาต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1) การจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ของทุกๆ ปี ควรจะประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพิธีบายศรีสู่ขวัญ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญของปีต่อไป

2) ควรศึกษาการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญนักเรียน นักศึกษาใหม่ของสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อดูความแตกต่างในการจัดพิธีบายศรีสู่ขวัญของแต่ละสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2509) พระราชพิธีสิบสองเดือน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- ปริญญญาณ ภิกขุ. (2516) ประเพณีโบราณไทยอีสาน. อุบลราชธานี : ศิริธรรม.
- พฤษุพรรณ พรสุสวัสดิ์. (ม.ป.ป.) ตอนนวนลมวอลบุผา. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์แม่บ้าน จำกัด.
- ภัทรารุท ทองแถม. (ม.ป.ป.) บายศรีของสูงที่ทรงคุณค่า. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์แม่บ้าน จำกัด.
- มณีรัตน์ จันทนะพะลิน. (2540) งานใบตอง. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- ศุภลักษณ์ ปัญจรัตน์. (ม.ป.ป.) บายศรีปากชาม. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์เพชรกระรัต จำกัด.
- สมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยครูเพชรบุรี. (2531) กาพย์กลอนสวดเรื่องพระสุธน. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสฐียร โกเศศ, (นามแฝง). (2507) เรื่องขวัญ. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสังสารศพ พันเอก หลวงเดชเสนา (ยิ้ม เดชเสนา) พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : พระจันทร์.
- _____. (2512) ประเพณีปลูกเรือน-แต่งงาน กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรเสรี.
- _____. (2516) วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เจริญธรรม.
- _____. (2517) การศึกษาศิลปะและประเพณี พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : เจริญกิจ.